

Kötegyáni Református Templom

Az 1801-ben épült és ma is álló református templom előtt, körülbelül a XIII. század elején épült, Szent András Tiszteletére szentelt kéttornyú monostorral rendelkezett a község. Ha később volt is valamiféle temploma, az minden bizonnyal elpusztult. Az első ismert templomot Marosi János prédikátorságában a helyi gyülekezet emelte Isten dicsőségére és a maga meglegedésére a XVIII. sz. közepén, nagyjából 1765 táján. Téglából építették helyi adományokból, szeretettel.

Fontos dátuma az 1801-es a kötegyáni gyülekezetnek, ugyanis ebben az esztendőben építenek téglából új templomot a faluban. Ekkor Váradi György volt a kötegyáni prédikátor, kinek 1809-ből származó jelentése szerint a téglából készült templom tetejét zsindegyel fedték le. Az írásból kiderül, a toronyban két harang lakott. A nagyobbik két mázsa és mintegy harmincöt font, a kisebbik pedig egy mázsa és tíz fontos volt. Mindkettőt Michael Andre harangöntő készítette.

Még XIX. századi az az egyházi irat, mely egy újabb lelkész feljegyzését őrzi 1888-ból, amikor a templom első restaurálása kezdődött meg. A renoválás folyamán találták meg az ácsmesterek a mennyezet közepén egy kör alakú deszkázaton a következő feliratot:

„Ez Isten Dicsőségére szenteltetett ház” építetett a Köthe-Gyáni Ref. Ekkla tagjainak buzgó indulatjaikból származott közönséges költségek és a Mtgos Gróffi Rhédei famíliának, mint örökös földesurainknak felsegéléséből T. T. Marosi János Úr Prédikátorságának, Felföldi János Úr Főbíróóságában. Melynek fundamentuma vettetett Sz.Cz. István Ács s fiai P. Nyíri István. Mennyezeti fia Péter és Győrfi Mihály által 1760 és 62-ik esztendőben.

A torony bontásakor még két emlékiratot találtak a gombban. Ezen szövegéből kiderül, hogy 1888 előtt kétszer – 1829-ben és 1856-ban – renoválták a templomot.

A harmadik emlékirat, mely 1888-ból való, pontosan megjelöli a felújítás minden lépését: a templom hátsó, hatszögű végét négyszögletesre építették, a falakat egy méterrel megemelték, új ajtókat, ablakokat, fedélzetet és belső berendezést készítettek. A felújítást Veress Károly nagyszalontai vállalkozó végezte, akit több okból szerződtettek: becsületes szorgalmáért és szakértelméért, vallásos érzületéért és a református templomok iránti szeretetéért.

Az 1888-as felújítás nagyon szükségszerű és hasznos volt, mert a templom igazán jó állapotba került „külsőleg és belsőleg” egyaránt. Ezt olvashatjuk az akkori lelkész, Kolombán Áron feljegyzéseiben. Az irat azt is elénk tárja, hogy a felújítási költségeket minden segítség nélkül három éven át a helyi református hívek közössége teremtette elő.

A templomot az azóta többször renoválták, de tornya még őrzi az 1888-ban felhelyezett Schlüssl-féle bádogot a gombbal és a tűzben aranyozott csillaggal, belsejében pedig még ma is áll az akkor elkészített szószék a padokkal. Ezen kívül az ajtók és a kicsiny ablakok is a nagyszalontai mester munkáját dicsérik.

Az észak-déli fekvésű egyhajós templomnak a déli homlokzatból egy kissé kilépő, harminckét méter magas órapárkányos tornya van, díszes sisakkal. A tornyon kerek és félköríves záródású ablakok vannak, a templomon zárókövel ellátott, szalagkeretes, szegmensíves

záródású ablakok, közülük a keleti oldali bejárati előcsarnok fölött egy rövidebb. A templom északi vége egyenes záródású. A nyolcszor húsz méteres belső térben sík, vakolt mennyezet, a torony alatt pedig a tornyot is tartó hatalmas kőkarzat, átellenben meg egy fakarzat és háromszáz ülőhely van. Mértéktartó kialakítású, szép, késő klasszicista szószéke, Mózes széke és ballusztteres úrasztala van kerítéssel.

A templomot 1930-ban és 1966-68-ban is renoválták, sajnos azonban az épületben vizesedni kezdtek a falak. Ezt a folyamatot csak a nyolcvanas években sikerült megállítani és visszaszorítani.

A századfordulóra a templom külső felújítása újból esedékessé vált. Ez több lépcsőben történt meg nagytiszteletű Tyukodi László lelképásztor kitaró pályázati munkájának és a település akkori vezető támogatásának köszönhetően. Először a tető öltözött új köntösbe, majd a vízmentesítés történt meg. A teljes külső és belső felújításért 2012. április 29-én Bölcseki Gusztávnak, Tiszántúli Református Egyházkerület püspökének igehirdetésével adott hálát a gyülekezet határon inneni és túli vendégekkel. A gyülekezet és a település lakosainak adományaiból a toronyóra is ismét mutatja földi létünk múlandóságát.

Az épületben három harang lakik jelenleg. Az ötszázkilencvennégy és a kétszázötvenhat kg-osokat Szlezák László öntötte 1924-ben Budapesten, a száznegyven kg-osat pedig Thúry János 1901-ben ugyanott.

Érdekesség, hogy az egyház egyik lelkészének, Bor Áronnak (1828-85) síremléke még megvan, ugyanis Gúthy Gábor lelkész a régi temetőből megmentette és elhelyezte a templom egyik részében.

A református egyház kegytárgyai:

Két ezüst tál, melynek egyikét Antos Jánosné báró Radák Kata halálára emlékeztetve adta hálás férje, Antos János 1897. június 15-én. A tálon látható a család címere is. A másik tálát Böszörményi Lajos és Iantó Laura adományozta a Kötegyáni Református Egyház részére 1888-ban. Ezen kívül két ón kupája is van az egyháznak a XVIII. századból, és ezüst poharak 1726-ból illetve 1850-ből.

Angyal-emlékmű

A templom közvetlen közelében kapott méltó helyet Lukács István faszobra, mely egy végére állított csónakszerű keretben lebegő bepólyált csecsemőt ábrázol. A mandorlát képező ölelő forma a születés kapuját és a túlvilágba utazás eszközét egyaránt szimbolizálja, a meg nem született gyermekeknek állítva szép emléket.

Gyülekezeti élet

A megújult külső környezet az aprócska hitvalló gyülekezet és a település lakóinak közeledését is jelentette. A fiatal lelkészpár és a megújult presbitérium Isten gazdag áldásával kísérve igyekszik gondoskodni település időseiről és aktív ifjúsági munkát folytat. Foci sulis, hétfői csalinapi, nyári táborok, gyermekfesztivál teszi tartalmasabbá a település gyermekeinek életét. Felvidéki, partiumi testvérgyülekezeti kapcsolatokat ápolnak. Az istentiszteletek látogatottság lassan, de biztosan nő.

